

## Diari de les idees 16



El veredict d'absolució del Senat americà en el procés d'*impeachment* contra el president Donald Trump marca d'alguna manera el punt de partida de la campanya per a les eleccions presidencials de la tardor. En efecte, com ho assenyalava un article de Peter Baker al *New York Times*, la possibilitat de continuar investigant els intents del president per coaccionar Ucraïna servirà per moldejar el debat nacional durant els propers mesos i també el procés de primàries per triar qui serà el rival demòcrata de Trump. Aquesta victòria del president nord-americà coincideix en el temps amb l'anunci del seu pla de pau per Orient Mitjà que tant bon punt anunciat ha estat objecte d'una allau de crítiques atès que l'anomenat "acord del segle" s'ha fet a esquenes d'un dels dos protagonistes del conflicte, els palestins. Una de les veus més crítiques és la de l'expert en política d'Orient Mitjà del diari *The Independent* on denuncia que el pla suposa enterrar el tema dels refugiats palestins i el seu dret al retorn, renunciar a la ciutat antiga de Jerusalem com a capital palestina i acomiadar-se de la UNRWA, l'agència d'ajuda de les Nacions Unides als refugiats i desplaçats palestins. A la vegada, significa donar carta de naturalesa a una ocupació israeliana permanent de Cisjordània i a l'annexió de gairebé totes les colònies jueves construïdes en contra del que dicta el dret internacional. Un altre aspecte important de la qüestió és la que apunta Martin Chulov al diari britànic *The Guardian* on alerta de que l'anunci del pla no ha generat cap reacció de ràbia als països àrabs, només apatia, en una regió que ja no considera el destí dels palestins com a eix central de la seva política o com una causa que valgui la pena recolzar. En relació amb aquests dos temes, un llarg article publicat per la revista *Foreign Affairs* es mostra molt crític amb la política internacional dels EUA sota la presidència de Trump on destaca que l'actual Casa Blanca gestiona una política exterior amb objectius irreconciliables, sense coherència interna i sense valorar prèviament l'abast i les conseqüències de les decisions

que es prenen. En darrer terme, l'actual crisi a l'Orient Mitjà constitueix una crida per exigir el retorn als principis més bàsics d'una política exterior coherent, amb claredat en els objectius i la valoració dels recursos disponibles necessaris per assolir-los.

Dins d'aquest context de desorientació de l'administració nord-americana, diverses veus destaquen el nou protagonisme que està adquirint la Rússia de Vladimir Putin que, si durant un quart de segle després de la desintegració de la Unió Soviètica, havia pràcticament desaparegut de la regió, avui s'ha convertit en un dels màxims protagonistes a tot l'Orient Mitjà. Rússia té influència militar destacada i en alguns casos determinant i bones relacions amb els principals protagonistes, des d'Israel fins a l'Aràbia Saudita, tal com ho ressenya Alec Luhn a la revista *Politico*. El fet és paradoxal en tant que Rússia té una economia feble (només ocupa l'onzè lloc al ranking mundial) i necessita per tant compensar-ho en altres àmbits per mitjà de la diplomàcia, la força militar i la seva capacitat per presentar-se com a factor de resolució de problemes. Aquesta paradoxa la defineix en paraules de Moisés Naim a *Le Monde Diplomatique* com a superpotència *low cost* en tant que aprofita les dreceres que ara permeten a un govern intervenir en un altre país i afeblir o dominar els seus adversaris internacionals, sense veure's obligat a fer inversions tan importants. En aquest sentit Vladimir Putin ha demostrat ser un mestre en l'art de projectar el seu poder sobre altres països amb un pressupost limitat i ha tornat a convertir Rússia en un actor clau en la majoria dels conflictes més importants gràcies al domini rus de les tecnologies de la informació i de la comunicació i les seves estratègies internacionals.

La desorientació a la qual al·ludíem no només afecta la política exterior nord-americana sinó que s'està convertint en un problema sistèmic que porta la revista *Foreign Policy* a preguntar-se si el socialisme, o en tot cas la social-democràcia, serà capaç d'erigir-se novament en alternativa al neoliberalisme. Al llarg dels darrers anys el creixement econòmic promès pel neoliberalisme s'ha ralentitzat, els guanys i beneficis es distribueixen de manera cada vegada més desigual, i a la vegada, aquesta desigualtat ha anat acompanyada d'una creixent sentiment d'inseguretat, incertesa i desafecció. Aquest context, posa de nou en valor el pacte entre les forces del capital i el treball, que va donar lloc als consensos socialdemòcrates de després de la Segona Guerra Mundial. Les senyals d'alerta són prou importants (auge dels populismes, increment de les protestes ciutadanes...) com perquè tot l'espectre polític reconegui la necessitat de nous consensos per fer front als reptes i crisi actual i que afecten de ple els fonaments de la democràcia. Destaca el toc d'alerta que fa el diari *The Economist* on per mitjà de la seva enquesta anual constata que la democràcia està en retrocés arreu del planeta i que la puntuació global és la més baixa registrada des que es va començar a publicar aquest índex l'any 2006. Només 22 països poden ser considerats com a democràcies completes, segons el estàndards de l'enquesta, mentre que més d'un terç de la població mundial encara viu sota règims autoritaris. Aquesta amenaça a la democràcia també és l'objecte d'un informe del *Centre for the Future of Democracy* de la Universitat de Cambridge que revela que a tot el món la democràcia es troba en un estat de creixent debilitat. Els autors de l'informe qualifiquen la situació en termes de recessió democràtica global, el punt d'inflexió de la qual situen al voltant del 2005 i comporta que ara s'hagi assolit el màxim nivell de descontentament democràtic mai registrat. Més greu encara, no és que els ciutadans estiguin cada vegada més insatisfets amb els seus líders polítics, sinó que també ho estan amb els sistemes democràtics en si mateixos. En darrer terme, també alerten que la

història suggereix que els ciutadans desil·lusionats no surten fàcilment als carrers ni fan barricades per defensar un sistema que no els ha sabut defensar prèviament.

En l'àmbit europeu, la sortida oficial del Regne Unit de la Unió Europea el proppassat 31 de gener ha estat una de les notícies més rellevants i l'editorial del diari britànic *The Guardian* reivindica un cop més l'europèisme del país tot subratllant els reptes que li caldrà afrontar a partir d'ara per trobar un nou lloc al món. Uns reptes que en clau interna Timothy Garton Ash relaciona amb la gran qüestió que queda pendent i que és la de saber si Escòcia deixarà la unió britànica per reincorporar-se a l'europea mitjançant la celebració d'un segon referèndum d'independència. Finalment, també sobre l'adéu britànic Jacopo Barigazzi a les pàgines de *Politico* fa un repàs de la influència que ha tingut el Regne Unit en el disseny de l'actual Unió Europea i destaca algunes de les principals aportacions com ara l'impuls donat a la creació del Mercat Únic i als acords de lliure comerç, o encara el suport decidit del Regne Unit a l'ampliació de la UE als països d'Europa central i oriental com a eina fonamental de la geopolítica europea.

Desigualtat és el concepte que segurament millor ajuda a explicar la crisi del sistema democràtic, l'auge dels populismes i les diverses manifestacions de descontentament, protesta i rebuig que s'estan produint amb cada vegada més freqüència i intensitat arreu del món. Així, en una entrevista a *La Vanguardia*, Josep Stieglitz afirma que estem vivint una triple crisi -del capitalisme, del clima i dels valors- i ho atribueix a la confiança il·limitada en els mercats vehiculada pel neoliberalisme des de l'era Reagan. Per solucionar aquesta triple crisi convindria tornar a un capitalisme que garanteixi una prosperitat compartida en què la política controli l'economia i s'assumeixi que l'educació i, per extensió, la creativitat i la productivitat dels ciutadans són la base de la riquesa d'un país. Aquesta desigualtat creixen també ha estat un dels punts centrals de l'agenda del Fòrum econòmic mundial celebrat a Davos a finals de gener. Des de *Social Europe* es destaca que el Manifest d'enguany afirma que les empreses haurien de pagar la seva quota justa d'impostos, mostrar tolerància zero cap a la corrupció, defensar els drets humans a les seves cadenes de subministrament globals i defensar un terreny de joc competitiu. En definitiva, es tracta de subratllar que la desigualtat no té perquè ser una conseqüència fatídica de la globalització i de les noves tecnologies, sinó que es pot combatre des de l'acció política. En aquest sentit, a la revista *CTXT* Manuel Garí proposa formular propostes realistes, encara que difícils d'assolir: propietat social i pública dels mitjans de producció, de les finances, del crèdit i del diner; planificació democràtica com a forma de generar la voluntat de la majoria social i de satisfer les seves necessitats respectant els límits de la biosfera; i posar la vida al centre de l'economia i la política. En definitiva, solucionar els problemes implica desmantellar, i no simplement regular, l'actual règim social.

Finalment, i tal com ho ha demostrat la cancel·lació de l'edició d'enguany del *Mobile World Congress*, la batalla per la supremacia en l'àmbit de les noves tecnologies i de la Intel·ligència Artificial és ja una realitat geopolítica. En efecte, en la carrera per al domini de la Intel·ligència Artificial, els Estats Units i la Xina lluiten per l'or i la plata, deixant a la resta de països les engrunes com ho assenyala Tyson Barker a *Foreign Policy*, tot i que la Unió Europea veu les coses d'una altra manera i tant en l'àmbit de la IA com en altres àrees tecnològiques estratègiques, la nova presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der

Leyen, vol lluitar pel primer lloc. La Intel·ligència Artificial també és objecte de debat des de la filosofia i destaca l'aportació de Daniel Innerarity a *La Vanguardia* on apunta que la qüestió inquietant és saber fins a quin punt els beneficis de l'automatització ens permeten considerar que els sistemes intel·ligents segueixen tenint algun tipus de relació amb la lògica de la decisió humana. En definitiva, es tracta de saber com prendre les millors decisions i assegurar-nos que no són les nostres últimes decisions com a éssers humans.

---

## Diari de les IDEES

### Política internacional i globalització

#### Peter Baker The Vote Is Over. Let the Contest Begin

El president nord-americà Donald Trump ja pot celebrar la seva absolució per part del Senat en el seu procés d'*impeachment* gràcies al tancament de files de la majoria republicana (amb l'excepció de l'ex-candidat a la Casa Blanca, Mitt Romney), però ara la lluita es trasllada de nou a la Cambra de representants, a la campanya electoral i, en definitiva, als electors. L'autor de l'article considera que la possibilitat de continuar investigant els intents del president per coaccionar Ucraïna servirà per moldejar el debat nacional durant els propers mesos i també el procés de primàries per triar qui serà el rival demòcrata de Trump a les eleccions presidencials d'aquesta tardor. A la vegada, des del punt de vista de Trump, el procés d'*impeachment* ha estat simplement l'últim capítol d'una campanya orquestrada pels seus enemics per anul·lar la seva elecció de l'any 2016. Però en definitiva, l'absolució per part del Senat significa, tant pel president com pels seus opositors, que la resolució del conflicte es produirà d'aquí a 272 dies quans els electors es pronunciïn a les urnes.

#### Brett McGurk The Cost of an Incoherent Foreign Policy

La revista *Foreign Affairs* publica un article molt crític amb la política estrangera dels EUA sota la presidència de Trump on destaca que l'actual Casa Blanca gestiona una política exterior amb objectius irreconciliables, sense coherència interna i sense valorar prèviament l'abast i les conseqüències de les decisions que es prenen. També apunta que es fixen objectius maximalistes sense gaire procés de reflexió previ sobre els mitjans que es necessitaran per assolir-los. I un cop confrontat al món, amb adversaris, competidors o aliats que persegueixen els seus propis objectius independentment de l'agenda pròpia dels Estats Units, llavors Trump acostuma a refiar-se d'apostes arriscades com per exemple ha

passat no fa gaires mesos a Síria on va decidir abandonar el terreny davant del desconcert dels seus aliats. L'autor considera en darrer terme que l'actual crisi a l'Orient Mitjà hauria de ser un moment per exigir el retorn als principis més bàsics d'una política exterior coherent, amb claredat en els objectius i la valoració dels recursos disponibles necessaris per assolir-los.

### Martin Chulov The Where once there was fury, Palestinian issue now stirs up apathy

El corresponsal a l'Orient mitjà del diari britànic *The Guardian*, Martin Chulov analitza les conseqüències del pla de pau presentant per Donald Trump i subratlla que no ha generat entusiasme ni ràbia, només apatia, en una regió que ja no considera el destí dels palestins com a eix central o com una causa que val la pena recolzar. Considera que això deixa als palestins en una situació molt precària i significa d'alguna manera la mort definitiva de les fórmules que els predecessors de Trump havien intentat aplicar per aconseguir una pau duradora a la regió

### Robert Fisk Trump's 'deal of the century' is impossible to take it seriously

L'article de l'expert en política d'Orient Mitjà del diari *The Independent* és una càrrega de profunditat contra el pla de pau de Donald Trump per resoldre el conflicte palestino-israelià. En efecte, aquest pla suposa enterrar el tema dels refugiats palestins i el famós dret de retorn, renunciar a la ciutat antiga de Jerusalem com a capital palestina i acomiadar-se de la UNRWA, l'agència d'ajuda de les Nacions Unides als refugiats i desplaçats palestins. Paral·lelament significa donar la benvinguda a una ocupació israeliana permanent de Cisjordània i l'annexió total de gairebé totes les colònies jueves construïdes en contra tot el que dicta el dret internacional. També considera que el document no només és un regal a Israel sinó que constitueix una acceptació completa de totes les demandes israelianes que mai no s'havien fet anteriorment a Washington (més algunes més), a la vegada que suposa la destrucció de tots els esforços del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, de cadascuna de les resolucions de les Nacions Unides sobre la retirada israeliana, de tots els esforços de la UE i del Quartet sobre l'Orient Mitjà per establir una resolució justa al conflicte palestino-israelià. En resum, Israel aconseguirà el control permanent de tota la ciutat de Jerusalem, la major part de Cisjordània, gairebé totes les colònies jueves dels territoris ocupats i dominarà un poble palestí desarmat i dispersat.

### Limes Il piano di Trump uccide la Palestina ma dà una boccata d'ossigeno all'Iran

La revista italiana de geopolítica *Limes* analitza les conseqüències del pla de pau presentat per Donald Trump tant des del punt de vista intern d'Israel com de la situació general a tota la regió. Els autors consideren que l'anomenat "acord del segle" obliga les comunitats

palestines de Cisjordània i Gaza a negociar el seu futur social, econòmic i polític en un context d'annexió territorial parcial i de marginació política, social, econòmica i cultural. També subratllen que els líders palestins actuals no estan en disposició ni interessats a exercir aquest paper perquè segueixen ancorats en els paradigmes del passat (les fronteres del 1967, el dret al retorn, l'estatus de Jerusalem, etc.) que si bé han continuat sobrevivint en la retòrica de les cancelleries diplomàtiques occidentals feia temps que estaven obsolets. Per consegüent, davant aquest buit de lideratge i representació política, els palestins a Gaza i Cisjordània són orfes de qui els pugui guiar en un camí de reconeixement del que queda dels seus recursos humans, territorials, polítics i diplomàtics. A la vegada, l'eix pro-iranià a tota la regió surt enfortit en la seva retòrica anti-israeliana i es mostra com l'única aliança capaç d'oposar-se al sionisme i als Estats Units. Els països del Golf, alguns dels quals van enviar representants a Washington amb motiu de l'anunci de Trump, ja fa temps que han optat pel camí de la normalització econòmica i política amb Israel, mentre que ja fa dècades que Egipte i Jordània han signat la pau amb l'estat jueu. És evident que l'Iran i els seus aliats no iniciaran una guerra amb Israel a no ser que hi hagi una escalada ara per ara impensable. Però de Teheran a Beirut, passant per Bagdad i Damasc, ara els aliats de l'Iran són més forts i la seva retòrica molt més incisiva que la de l'anomenat Estat Islàmic post-Bagdadi.

### Alec Luhn Putin's game in the Middle East

Si durant un quart de segle després de la desintegració de la Unió Soviètica, Rússia havia estat gairebé completament absent de la regió, avui s'ha convertit en un dels màxims protagonistes, amb una formidable influència militar i bones relacions amb els principals protagonistes, des d'Israel fins a l'Aràbia Saudita. Segons l'autor, l'increment de la seva influència es deu en bona part al fet que mentre que la primavera àrab se celebrava a Occident com a l'origen d'un possible nou escenari democràtic, Putin la veia com una invitació al caos i a la desestabilització dels quals en podia extreure rèdits importants. Així, la guerra de Síria ha permès a Rússia sortir de l'espai post-soviètic i convertir-se en una potència visible en el context global. De més a més, i en tant que Rússia té una economia feble, necessita compensar-ho en altres àmbits, amb diplomàcia, força militar i capacitat per resoldre diferents problemes. Per a Putin, doncs, els interessos polítics i econòmics estan estretament vinculats al Pròxim Orient. En definitiva, el líder rus està aprofitant oportunitats per restaurar la potència de Moscou com un dels principals actors mundials.

### Moisés Naim Russie, une superpuissance low cost

Segons la definició clàssica, una superpotència és un país capaç d'enviar les seves forces militars a llarga distància i, si cal, lluitar en més d'una guerra alhora i en diferents continents. Això demana molts recursos: bases militars, vaixells, avions, tancs, míssils, infraestructures de comunicacions i transports, res d'això no és barat. També requereix tenir una força expedicionària forta de diversos milers de soldats preparats per anar a la guerra a qualsevol lloc del planeta. I, per descomptat, disposar d'armes nuclears. Tot i que aquesta definició clàssica continua essent vàlida fins a cert punt, l'autor considera que actualment existeixen dreceres que permeten a un govern intervenir en un altre país o en

diversos països, i afeblir o dominar els seus adversaris internacionals, sense veure's obligat a fer inversions tan importants. Al seu parer, Rússia és el millor exemple d'aquest fenomen ja que tot i ser només l'onzena economia mundial, s'ha tornat a erigit en superpotència. En aquest sentit Vladimir Putin ha demostrat ser un mestre en l'art de projectar el seu poder sobre altres països amb un pressupost limitat. Així, hem vist com els hackers russos –o pirates informàtics patrocinats pels russos– tenen la capacitat de posar en dubte la credibilitat dels seus objectius (com en el cas de la seva interferència en la campanya presidencial nord-americana de 2016), d'agreujar les disputes o els conflictes existents, o fins i tot de crear-los des de zero. A la vegada, Rússia també pot utilitzar armes cibernètiques per atacar la xarxa elèctrica, el sistema de telecomunicacions, les xarxes de transport i les infraestructures financeres d'un país. En definitiva, malgrat totes les seves febleses, la Rússia de Vladimir Putin s'ha convertit en un actor clau en la majoria dels conflictes més importants d'aquest segle gràcies al seu domini de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

### Olivier Piot La course sans fin du soleil kurde

Des del final de la Primera Guerra Mundial, la lluita del poble kurd perquè li siguin reconeguts els seus drets polítics, lingüístics i culturals sempre ha topat contra els interessos dels diferents països on aquest poble viu disseminat. Amb el pas del temps, aquesta lluita permanent depèn cada vegada més de l'evolució de les crisis i dels conflictes que afecten Iraq, Iran, Síria i Turquia. Dins d'aquest context, l'autor de l'article destaca que el pes demogràfic del poble kurd en el mapa del Pròxim Orient constitueix un element important. En efecte, segons l'Institut kurd de París, els kurds són més de 3,5 milions a Síria, 20 milions a Turquia, al voltant de 12 milions a l'Iran i 8,5 milions a Iraq. Per consegüent és evident que cap regió del món no podria pretendre a l'estabilitat denegant els drets de més de 44 milions de persones. Conclou que sigui quina sigui la situació futura de Síria, Turquia, Iraq i fins i tot Iran, l'Orient Mitjà està condemnat a resoldre aquest problema si vol pau i estabilitat.

### Sheri Berman Can Social Democrats Save the World (Again)?

Davant del ressorgiment que el socialisme està experimentant als Estats Units on coneix una popularitat creixent, especialment entre els joves, com ho demostren les enquestes que situen polítics com Bernie Sanders i Alexandria Ocasio-Cortez com a grans referents del jovent, la revista *Foreign Policy* debat quines poden ser les seves opcions de futur. L'autora considera que la raó principal de la popularitat del socialisme és el capitalisme, o més aviat, les seves conseqüències negatives. El creixement econòmic s'ha ralentitzat durant les darreres dècades i els seus guanys s'han distribuït de manera més desigual. Actualment, als Estats Units la desigualtat d'ingressos és la més elevada des que l'Oficina del Cens va començar a fer-ne el seguiment, a la vegada que segons les dades de la Reserva Federal l'1 per cent dels nord-americans posseeix la mateixa quantitat de riquesa del país que tota la classe mitjana junta. I, a la vegada, la desigualtat creixent ha anat acompanyada d'una creixent sentiment d'inseguretat. L'autora també subratlla que només la relativa prosperitat

i l'estabilitat democràtica de les dècades posteriors a la Segona Guerra Mundial han permès fer oblidar als nord-americans i als europeus el poder pertorbador del capitalisme, gràcies al fet que les polítiques socialdemòcrates van funcionar notablement bé i que els 30 anys posteriors al 1945 van ser el període de creixement més ràpid que mai hagi conegut Occident. Considera per tant que qualsevol persona interessada a defensar el capitalisme i la democràcia actual hauria de recordar i valorar l'experiència positiva que va suposar l'aplicació de polítiques socialdemòcrates perquè si bé el món no es troba en la mateixa situació que als anys trenta i quaranta, els senyals d'alerta són prou importants com perquè tot l'espectre polític reconegui els avantatges d'una solució socialdemòcrata a la nostra crisi contemporània.

### Alexis Cortés El octubre chileno: el neoliberalismo ¿nació y morirá en Chile?

Les manifestacions que van tenir lloc a Xile l'octubre de 2019 van fer paleses les tensions existents entre el neoliberalisme i la democràcia. El model econòmic heretat de la dictadura va ser presentat com l'única forma de desenvolupament possible mentre que la consolidació del neoliberalisme al món ha tingut com a peça clau la pèrdua de capacitat decisòria dels Estats-nació, però sobretot dels governs, per definir de manera autònoma i sobirana els seus ordenaments econòmics. En canvi, els organismes internacionals com ara l'FMI, el BID, el Banc Central Europeu i les empreses transnacionals han guanyat en capacitat decisòria. En el cas xilè, el neoliberalisme a més d'inevitable va ser presentat com a desitjable malgrat el fet que actualment un de cada tres ciutadans estan endeutats, i que la major part dels deutes (40%) correspon a aspectes bàsics com el menjar, la roba i les medicines. Tot i que considera que no està del tot clar com serà la sortida de l'actual crisi, per a l'autor sembla evident que les contradiccions que han provocat la situació actual no es resoldran dins el neoliberalisme ni dins dels estrets límits de l'actual democràcia. Això no obstant, també apunta que el neoliberalisme no ha mort, encara que sí es pot afirmar que ha acabat el relat que identificava el model xilè com un paradigma digne de ser imitat pels països de la regió.

### Michael Klare Briser Téhéran ou contenir Pékin, le dilemme de la Maison Blanche

Des de les pàgines de *Le Monde Diplomatique*, Michael Klare apunta les divergències estratègiques en matèria de política exterior que coneix l'administració Trump. En efecte, pregunta per què es va matar el general iranià Ghassem Soleimani? Qui es va consultar abans d'emprendre aquesta perillosa iniciativa? En qualsevol cas, considera que la decisió no va ser unànime a Washington on s'estan produint tensions entre els "falcons" anti-iranians que s'oposen a aquells assessors per als quals l'Orient Mitjà és un front secundari, que desvia els Estats Units del seu principal problema: Àsia i la Xina. L'autor considera que tard o d'hora el pèndol s'inclinarà cap a una estratègia centrada en l'Àsia. En efecte, les elits de la política exterior nord-americana temen massa l'auge de la Xina com per centrar l'atenció i destinar recursos al que ells veuen com a disputes sense importància a l'Orient Mitjà. En darrer terme, estan convençuts que això no faria més que desviar l'aparell diplomàtic i de



seguretat de la seva missió principal que és la de preservar la superioritat dels Estats Units sobre els seus rivals geopolítics.

## The Economist Narendra Modi stokes divisions in the world's biggest democracy

A finals de l'any passat l'Índia va canviar la llei per facilitar l'accés a la ciutadania a les persones de totes les religions representades al subcontinent, excepte l'Islam. Al mateix temps, segons una investigació revelada per *The Economist*, el partit governant Bharatiya Janata vol posar en marxa un registre de tots els ciutadans com a mitjà per detectar els immigrants il·legals. Això significaria que molts dels més de 200 milions de musulmans del país que no tenen els papers per demostrar que són indis corren el risc de quedar-se sense el dret a la ciutadania. Paral·lelament, el govern ja ha ordenat la construcció de camps per detenir els sense papers musulmans. Això fa trontrollar els fonaments de la idea inspiradora de l'Índia com a la democràcia més gran del món. En efecte, des de la independència, l'Índia ha invalidat les prediccions de que la seva democràcia s'esmicolaria en acomodar-se a les seves nombroses divisions de llengua, ètnia, casta i religió, això gràcies a l'establiment d'un govern secular i imparcial que malgrat tots els seus defectes protegeix tots aquests grups. En definitiva, la persecució deliberada i sostinguda d'un dels grups que conformen el teixit del país i de la societat constitueix una amenaça implícita contra tots i, per tant, posa en perill tot el sistema polític.

## Catalunya, Espanya i Europa

### Borja de Riquer Governar por encima del griterío

Borja de Riquer analitza els primers passos del nou govern espanyol i planteja el marc dins del qual s'haurà de moure al llarg de la legislatura. Considera que el nou govern ha d'encarar una complexa agenda de problemes, agreujats per dos anys de paràlisi governamental. Ha de ser valent per trobar una sortida negociada a la qüestió catalana; ha de desmuntar les pràctiques autoritàries deixades per Rajoy, començant per desjudicialitzar la política; ha de donar prioritat a la defensa de les llibertats i dels drets dels ciutadans; ha d'introduir reformes que frenin i reverteixin el procés creixent de desigualtat social i el deteriorament dels serveis públics; ha de prendre mesures efectives davant la violència de gènere i davant l'emergència climàtica... Per tal d'abordar seriosament aquests reptes, el govern de Pedro Sánchez no pot deixar-se intimidar ni actuar amb lentitud sinó que ha de ser enèrgic, diligent i eficaç, i ha de ser capaç de superar les diferències internes pròpies d'un govern de coalició. Aquesta és, al seu parer, l'única opció que avui existeix per avançar cap a un canvi democràtic de veritat, tant en el terreny territorial, com en el polític, l'econòmic, el social, el de gènere i el climàtic.

## Josep Maria Vallès Juicios de Estado

A partir de la lectura del darrer llibre de Jonathan Sumption *Trials of the State. Law and the Decline of Politics* (Profile Books, 2019) Josep Maria Vallès analitza la creixent desconfiança en els mecanismes ordinaris de la democràcia representativa, la qual cosa propicia la demanda de solucions judicials per obtenir el que no s'ha aconseguit en l'esfera política. Així, doncs, són les disfuncions de les democràcies actuals les que encarreguen a la judicatura allò que normalment hauria de ser el resultat de decisions polítiques. Però la judicatura poques vegades és capaç de donar una resposta satisfactòria quan aborda aquestes qüestions. El remei per corregir aquesta deriva ineficient no resideix en emprendre -com sovint es proposa- algunes reformes de caràcter legal o constitucional. Només un major compromís de la ciutadania amb la cosa pública pot rectificar la tendència a la judicialització de la política, perjudicial per a la qualitat de la democràcia allà on es produeix, ja que el litigi judicial és generalment un joc de suma zero -hi ha un guanyador i hi ha un perdedor- i la contínua invocació a l'imperi de la llei pot ser un eufemisme per designar l'imperi dels juristes. Finalment, també subratlla que no cal confiar massa en l'efecte de les reformes legals i institucionals si la societat no progressa en actituds de tolerància, confiança recíproca, acceptació de la diversitat i compromís ciutadà.

## Editorial CTXT L'hora del futur

De cara a la nova situació política a Catalunya i a Espanya, l'editorial de la revista CTXT considera que el nou escenari que s'obre amb la futura convocatòria d'eleccions a Catalunya i de la mesa de diàleg ha de consolidar-se amb una autocrítica real i profunda, més enllà de la falsa modèstia de reconèixer únicament errors metodològics o de càlcul. De més a més, cal procedir al reconeixement com a interlocutors en el conflicte de tots aquells que s'hi considerin implicats, més enllà de la pertinença a un govern o a un partit concret. També afirma que és imprescindible una altra reflexió, si cap encara més profunda, sobre el paper de la premsa de trinxeres, és a dir sobre la guerra de propaganda i mentides que ha tingut lloc al llarg dels darrers anys. Els mitjans no només han fracassat per omissió, en deixar de qüestionar la presumpta veritat revelada que arribava des de dalt, sinó que van adoptar un paper actiu a l'hora de fabricar-la, difondre-la i reforçar-la. Un doble delictes de lesa llibertat de premsa, doblement greu, perquè no suposa només la manipulació de l'opinió pública, sinó també l'erosió de la confiança en els mitjans. Desbloquejar la situació actual requereix per tant que no s'enganyi més a la gent, però també que deixi d'haver-hi competicions entre els seduïts i els ofesos pels enganys del poder. En darrer terme, ara comença un camí potser menys èpic i emocionant; celebrem doncs la compartida, imperfecta i incòmoda realitat per la qual haurem de lluitar, apartant d'una vegada les pàtries, les faules i les hipèrboles, i pensant, sobretot, en el bé comú.

## Paul Taylor Europe's odd-couple

Des de les pàgines de *Politico* l'autor analitza els canvis substancials que s'han produït en

diferents governs de països de la Unió Europea amb l'aparició de governs de coalició entre partits tradicionals i altres de l'esquerra radical o ecologistes, com a Àustria i a Espanya. Argumenta que portar els partits joves amb idees noves als passadissos del poder no és més que una part del canvi que necessita Europa per contrarrestar l'alienació, la ira popular i l'auge de polítiques populistes. En aquest sentit, considera que la política europea continuarà sotmesa a moltes tensions i conflictes fins que els responsables polítics no prenguin mesures per revertir la creixent desigualtat d'ingressos i riqueses, incrementar les inversions a les regions deprimides i trobar la manera d'implicar més activament els ciutadans en el procés polític. Al seu parer, la presència de representants de les esquerres verdes i radicals en ministeris que no controlen els cordons de la borsa no canviarà gaire res per afrontar les inquietuds de les persones i comunitats que se senten marginades per la decadència de les indústries tradicionals, la despoblació de les petites ciutats, i les zones rurals, la propagació de la precarietat, el treball poc remunerat i la competència creixent amb els immigrants per a llocs de treball, habitatge i serveis públics.

### The Guardian On Holocaust Memorial Day: as necessary as ever

Amb motiu de la commemoració dels 75 anys de l'alliberament del camp de concentració d'Auschwitz, l'editorial del diari britànic *The Guardian* alerta de que ara que estan desapareixent els últims testimonis directes de l'horror, el creixement del nacionalisme xenòfob subratlla la necessitat i el deure de no oblidar mai la barbàrie. Una sola història humana, narrada cara a cara per un dels protagonistes transmet la tragèdia de milions de persones d'una manera molt més punyent i efectiva que les llistes de xifres. Però ara s'ha de passar el relleu a les noves generacions per mantenir-ne el record ja que qui no aprèn de la història està condemnat a repetir-la. I aquesta és una lliçó que mai no s'ha de deixar d'ensenyar.

### Pancho Pardi Emilia Romagna, pericolo scampato. Ma il Pd non si faccia illusioni

Després de la victòria del president sortint del PD sobre la candidata de la Lega de Salvini a les eleccions d'Emília-Romanya sembla que el perill immediat que se cernia sobre el govern italià s'ha allunyat. Ara bé, segons l'autor cal no oblidar que la Lega i el centre-dreta continuen forts, no només a Calàbria on va guanyar les eleccions, i que l'esfrondament del moviment 5Stelle a les eleccions regionals fa que la seva majoria al Parlament sigui cada cop més anacrònica i això no pot sinó ser una font de problemes per al govern de Roma. En aquest sentit, també és perillós que la victòria a Emília-Romanya porti al PD a sobrevalorar el resultat de les eleccions. La ciutadania crítica es va veure obligada per les circumstàncies a votar-lo, però ara el PD no ha de creure que ha recuperat per sempre el seu crèdit i la confiança dels ciutadans i haurà de provar que també és capaç de governar de manera eficaç.

## The Economist Boris Johnson is reinventing one-nation conservatism

Després de la seva aclaparadora victòria a les darreres eleccions Boris Johnson està ben situat per convertir-se en un dels primers ministres més poderosos de l'època moderna. Margaret Thatcher va haver de lluitar contra una poderosa oposició interna del sector moderat del Partit Conservador mentre que Tony Blair es va haver d'enfrontar amb Gordon Brown. En canvi, Johnson ha purgat l'oposició interna i ha reduït els seus companys de gabinet a un conjunt de subalterns. L'article publicat per *The Economist* planteja què vol fer Boris Johnson amb tot aquest poder, més enllà de "fer el Brexit" i apunta que la millor pista rau en la frase "conservadorisme d'una sola nació" que el nou primer ministre no va deixar de pronunciar durant la campanya electoral. Al seu parer, tot i que pot semblar una frases més de les que fan servir els polítics per omplir el buit, la frase conté molt significat i no es pot entendre el projecte de Johnson sense descodificar-la. El conservadorisme d'una sola nació ha tingut molts significats al llarg de la història i a grans trets seria una amalgama de polítiques d'esquerres en matèria d'economia i de polítiques de dretes en els aspectes culturals, exactament el contrari del plantejament de David Cameron. Aquesta combinació de polítiques es veu ara impulsada per la reordenació política que ha permès al Partit Conservador conquerir escons a les regions del nord de classe obrera alhora que plantava cara als Laboristes en els enclavaments més cosmopolites del sud. A un nivell més profund, la versió del conservadorisme d'una sola nació té com a objectiu evitar que el país sigui dividit per les forces rivals de la globalització i del populisme nacionalista però és una aposta arriscada. És probable que el Brexit malmeti més l'economia de les regions del nord (amb les seves indústries manufactureres) que les del sud (amb la seva economia orientada als serveis). A més, haurà d'enfrontar-se al problema de la unió amb Escòcia i Irlanda del Nord a la vegada que les tensions amb les elits londinenques podrien degenerar en una guerra cultural que acabés per dividir la nació.

## Guy Standing El Brexit y la crisis de transformación mundial

En aquesta tribuna el professor de la Universitat de Londres, Guy Standing afirma que el Regne Unit és un exemple de l'afebliment i del segrest de la democràcia, i que la igualtat, la llibertat i la solidaritat, valors bàsics de la Il·lustració, tornen a estar amenaçats. Davant del possible afebliment de la UE i de la col·laboració entre Boris Johnson i Donald Trump en el cas que sigui reelegit, la major amenaça és la que plana sobre els valors de la Il·lustració alimentats durant moltes generacions i que els europeus cultes consideren l'essència de la civilització. Subratlla que ens ha d'alarmar el perill que representen uns Estats Units governats per ignorants que no respecten cap d'aquests valors, aferrats al seu estatus de superpotència i vinculats a elits poc fiables a Europa i Llatinoamèrica, en particular. Conclou que només aconseguirem resistir si aconseguim forjar una visió progressista distintiva amb un programa estratègic que tingui en compte les aspiracions i les necessitats del precariat europeu, en la recerca d'una seguretat bàsica i un impuls ecològic per evitar no només l'extinció de la natura, sinó el la de la pròpia Il·lustració.

## Jacopo Barigazzi Britain leaves its mark on Europe

Un cop dut a terme el Brexit, la revista *Politico* fa un repàs de la influència que ha tingut el Regne Unit en el disseny de l'actual Unió Europea i en destaca algunes de les principals aportacions. En primer lloc, l'impuls donat pel comissari britànic Arthur Cockfield a la creació del Mercat Únic sota el lideratge de Jacques Delors. Segon, els acords de lliure comerç perquè segons l'autor sense el Regne Unit, les forces proteccionistes haurien pressionat per crear una política comercial molt menys oberta al món, amb l'objectiu d'impedir una major competència que pogués posar en perill les indústries nacionals. Tercer, el suport decidit del Regne Unit a l'ampliació de la UE com a eina fonamental de la geopolítica europea per tal d'evitar que els estats d'Europa oriental caiguessin de nou sota la influència russa. El quart element, la política exterior, resideix potser en allò que Londres ha impedit fer a Brussel·les ja que la fermesa del compromís britànic amb l'OTAN sempre ha condemnat al fracàs els esforços de la UE per impulsar la cooperació militar. Finalment, una política de major transparència atès que potser l'eurocepticisme subjacent al Regne Unit ha fet que Londres sovint fos partidari de demanar als responsables de la UE de retre comptes.

## Timothy Garton Ash We remainers must now aim for Britain to do well – and the EU even better

Timothy Garton Ash afirma que els que han defensat la permanència del Regne Unit a la UE sempre han dit que el Brexit crearà un Regne Unit més feble, més pobre, més dividit, menys influent i menys atractiu per a la resta de món. A la vegada, si el Brexit fracassa i produeix un país inestable, irat i ressentit, tota la UE en pagarà les conseqüències. Però també en sortiria perjudicada en l'improbable cas que la Gran Bretanya global somniada per Boris Johnson es converteixi en un reclam tan atractiu per a la independència que altres estats membres com ara Hongria o Polònia puguin seguir el seu exemple. En clau interna, Johnson ha promès unir el país després del Brexit però ara la gran qüestió que queda pendent és la que afronta Escòcia per saber si deixarà la unió britànica per reincorporar-se a l'europea. Garton Ash considera que els escocesos haurien de poder decidir-ho el més aviat possible en un segon referèndum d'independència i clou les seves reflexions sobre la possibilitat d'una reincorporació futura del Regne Unit a la UE. Tot i desitjar-lo, avança que només d'aquí a cinc anys es podran començar a veure els efectes positius o negatius del Brexit i que llavors la UE serà segurament ben diferent del que és ara i que en aquell moment una hipotètica reincorporació també dependrà que la UE sigui més atractiva i dinàmica que avui.

## Maïa de la Baume Conference on the Future of Europe: Don't mention the T word

La Comissió Europea ha fet pública a finals de gener la seva visió sobre la Conferència sobre el futur d'Europa que té com a objectiu remodelar la UE. El conjunt de propostes inclou canviar el sistema d'elecció del president de la Comissió i permetre les llistes de candidats transnacionals a les eleccions europees. Ara bé, la majoria d'aquestes propostes

necessitarien canvis als tractats de la UE, la qual cosa requereix la unanimitat dels estats membres. L'autora de l'article alerta que a l'últim esborrany sobre la Conferència presentat per la Comissió les referències a les propostes de canvis en els tractats han estat eliminades, la qual cosa ha impulsat certs membres del Parlament Europeu a plantejar-se si això no és un intent complaure els països que han mostrat reticències respecte dels canvis en els tractats, com ara els Països Baixos, Suècia i Portugal. Així, doncs, el text que s'ha presentat indica que l'organització de la conferència hauria de ser compartida per totes les institucions de la UE en un peu d'igualtat tot respectant les prerrogatives de cadascuna d'elles amb l'objectiu d'incrementar-ne l'efectivitat i evitar una burocràcia innecessària.

### The Guardian On Britain leaving the EU: still part of Europe

Amb motiu de la sortida oficial del Regne Unit de la Unió Europea, l'editorial del diari britànic *The Guardian* reivindica l'uropeïtat del país i subratlla els reptes que li caldrà afrontar a partir d'ara per trobar un nou lloc al món. També destaca que, si bé el vot favorable al Brexit es pot atribuir en part a una voluntat de recuperar la sobirania delegada a les instàncies europees, s'explica fonamentalment per un estat d'ànim de descontentament provocat per les retallades de les despeses socials, l'abandonament de les regions, la disminució dels salaris reals, la inseguretat laboral, la mà d'obra migrant i les desigualtats econòmiques i socials. Alhora, el vot de Brexit també va ser l'expressió d'un rebuig a les elits liberals, a alguns dels seus valors i a una bona part del sistema polític

### The Irish Times On Irish election 2020: A coalition of the willing?

Les eleccions celebrades diumenge passat a la República d'Irlanda han tingut com a resultat sorpresa la victòria del Sinn Féin, l'antic braç polític de l'IRA, en detriment dels dos grans partits tradicionals que han dominat la vida política durant les darrers dècades, Fine Gael i Fianna Fáil. Segons l'anàlisi que fa l'*Irish Times*, aquestes eleccions han tingut com a rerefons la recessió econòmica, la greu crisi d'habitatges i l'increment de la politització dels joves, per a qui els anys de plom del terrorisme ja formen part d'un passat llunyà. L'editorial del diari considera que la nova correlació de forces comporta que sigui difícil preveure ara mateix la formació d'un govern estable on no hi participi el Sinn Féin i una altra de les formacions que han augmentat la seva representació (Verds o socialdemòcrates). Finalment, l'editorial destaca la capacitat negociadora del Sinn Féin quan es tracta de portar a terme els seus interessos estratègics, com s'ha fet palès en el cas d'Irlanda del Nord. Aquesta vegada sembla molt probable que formar part del govern sigui el seu gran objectiu.

## Democràcia, diversitat i cultura

### George Steiner L'Europa è un sogno che resta vivo

Amb motiu de la mort de George Steiner, un dels principals referents intel·lectuals del segle

XX, escriptor, crític i teòric de la literatura i la cultura, el diari *Corriere della Sera* reproduceix les converses que va mantenir al llarg dels anys amb l'assagista italià Nuccio Ordine amb la condició que les seves paraules fossin publicades l'endemà de la seva mort. L'entrevista és fruit de més de vint anys de trobades a París, Itàlia i altres ciutats europees, de trucades mensuals i de la visita anual que li feia Ordine a la seva casa de Cambridge. D'entre els nombrosos ensenyaments que encara comparteix Steiner en el seu darrer missatge, destaca que a la pregunta de quina és la victòria més bonica respon que sens dubte és que Europa segueix sent una necessitat importantíssima, i que, malgrat les amenaces i els murs que es construeixen, no hem d'abandonar el somni europeu. Afirmar ser antisionista (postura que li va costar molt, fins al punt de no poder imaginar la possibilitat de viure a Israel) i detestar el nacionalisme militant. Ara bé, amb la humilitat dels savis també admet la possibilitat d'haver errat i qüestiona el seu dret a criticar, còmodament assegut al sofà de casa seva.

### The Economist Global democracy has another bad year

El diari *The Economist* acaba de fer pública la seva enquesta anual sobre l'estat de la democràcia al món, basada en dades de 167 països en funció de cinc indicadors (processos electorals i pluralisme, funcionament del govern, participació política, cultura política democràtica i llibertats civils). Enguany es constata que la democràcia està en retrocés arreu del planeta i que la puntuació global és la més baixa registrada des que es va començar a publicar aquest índex l'any 2006. Només 22 països poden ser considerats com a democràcies completes, segons el estàndards de l'enquesta, mentre que més d'un terç de la població mundial encara viu sota règims autoritaris, on destaca la Xina amb la intensificació de la repressió massiva contra els Uigurs, o l'Índia amb la seva nova política d'accés a la nacionalitat. Això no obstant, l'enquesta també destaca com a punt positiu que les protestes populars que estan tenint lloc arreu constitueixen la prova del potencial de renovació democràtica.

### Daniel Innerarity Todos apelan a la democracia, incluso los que se la quieren cargar

Malgrat els senyals de crisi Innerarity considera que a grans trets la situació de la democràcia és prou bona com ho demostra el fet que tothom hi fa referència, fins i tot els que la volen destruir. I a la vegada també està malament si tenim en compte que la majoria dels que competeixen per tenir el patrimoni de la democràcia, solen prendre els seus elements de forma unilateral i aïllats com els únics que explicarien la seva lògica. Hi ha qui pensa que democràcia és sinònim de plebiscit, i hi ha qui pensa que és sinònim de legalitat, per referir-nos només a dos termes que ens són relativament familiars. El que hi ha en aquests dos maximalismes, en aquestes dues unilateralitats, és una renúncia a pensar com interactuen entre si. I la veritat és que del que es tracta és d'aconseguir un major equilibri entre valors que són diversos i en algunes ocasions contraposats. També apunta que tenim una societat molt millorable i que requereix de grans transformacions, però si ens mantenim en un nivell de comunicació entre nosaltres superficial, d'indignació passatgera i improductiva, sense conseqüències, llavors anirem cap a una societat tremendament estancada combinada amb

una gran agitació.

### Nesrine Malik The left can't sit out the 'culture wars'. It must learn to fight them better

L'autora alerta de que les guerres culturals ja són aquí i que és errònia la idea que se les pugui tractar com una mena d'artefacte polític que es pot utilitzar, reproduir o descartar per tal de perseguir les coses que realment importen. La base del menyspreu subjacent a les guerres culturals és la creença errònia que estan passant en un altre lloc, lluny de les esferes importants de l'alta política. Segons l'autora, igual que el conflicte militar és una continuació de la política per altres mitjans, també ho són les guerres culturals i considera que l'esquerra ha d'aprendre a lluitar-hi per no deixar sempre el camp obert a les dretes. Basant-se en els arguments de Ruth Perry en el seu article "Historically Correct" (∅*The Women's Review of Books*, 9/5, 1992) explica com el concepte de correcció política s'ha utilitzat per combatre les causes progressistes gairebé des del moment en què va ser concebut. El resultat ha estat que en una mena d'inversió orwelliana, només aquells que mantenen l'estatus quo conservador estan exempts del ridícul que intenten provocar amb els seus atacs contra els progressistes.

### Nuria Alabao Seis retos del feminismo (de base)

Després de molts anys de revolta i dels guanys obtinguts pels moviments feministes, l'autora considera que s'està arribant a una cruïlla decisiva i que cal discernir quins són els principals reptes del moviment feminista de base, que all seu parer són els següents. Primer, davant dels embats de l'extrema dreta cal delimitar batalles perquè la forma d'imposar una polarització radical sobre qüestions morals no suposi un autèntic fre perquè en moltes d'aquestes qüestions ens cal avançar i l'amenaça, en canvi, ens posa a la defensiva. Segon, combatre el feminisme reaccionari que suposa un replegament identitari i de construcció de l'altre com enemic, que es dona mitjançant les seves pròpies guerres culturals sobre els drets de les trans i la seva pertinença o no al feminisme o mitjançant la batalla frontal al voltant de la prostitució. Tercer, una reivindicació feminista que defensi la democràcia radical a partir d'unes tradicions emancipatòries, com en la història del moviment obrer i del moviment de dones. Quart, la defensa d'un feminisme no punitiu perquè qualsevol retallada de llibertats o reforçament de l'Estat penal és susceptible de tornar-se en contra nostra. Cinquè, l'articulació d'un feminisme de classe en el centre de la capacitat transformadora del feminisme i que incideixi en el desenvolupament de mesures lligades a la divisió sexual de la feina i en l'aplicació de reflexions sobre les tasques de reproducció social, l'eix material més important del feminisme. Finalment, fer organització per mitjà d'un moviment feminista amb capacitat d'agregació que reпти les actuals formes d'organització social, tensioni els discursos mediàtics, i també generi una cultura pròpia.



## Melissa Gira Grant The New Majority Behind Sex Work Decriminalization

En aquest article de *The New Republic* l'autora denuncia que durant molt de temps el relat majoritari sobre el treball sexual i el tràfic d'éssers humans ha tingut molt poc a veure amb la vida de les treballadores sexuals o les víctimes de tràfic reals. Era un relat que narrava una i altra vegada històries sobre policies heroics i homes depravats, nenes en venda a la vista, proxenetes als aparcaments de botigues de queviures, en darrer terme un depriment flux monòton de notícies monòtones. A la vegada aquest relat ha condicionat els termes del debat: estar contra la violència sexual significa estar a favor dels sistemes i de les institucions (l'aplicació de la llei, les presons, el capitalisme) que són al seu torn font de violència i explotació. El repte al qual s'enfronten les associacions que lluiten pel drets dels treballadors sexuals és d'anar més enllà de la simple correcció de les informacions errònies per tal de poder construir una comunitat d'atenció i d'interès.

## María Eugenia Rodríguez Palop Un suelo cada vez más sólido

L'autora reivindica un feminisme militant que gira al voltant del cos com a matèria latent, que senti, fràgil, vulnerable, connectat amb els altres, necessitat d'aliment i d'afectes. El cos feminitzat objecte de violències, font de subjectivitat, seu de la cura i agent cuidador. El cos interdependent, relacional, obert al contagi, a allò comú i compartit, i el cos ecodependent unit a el cordó umbilical de la vida natural. També apunta que les feministes han articulat un 'nosaltres en comú' al voltant del seu cos, han polititzat les violències que pateixen, visibilitzat les cures, evidenciat que l'explotació del territori ho és també d'elles mateixes. Per consegüent, anima les feministes a combatre el triangle homicida i ecocida que representa el patriarcat, el capitalisme i el colonialisme: expropiació, explotació i dominació. El patriarcat, que separa unes dones d'altres, per mediació de poder violent de la virilitat; el capitalisme, que les separa dels seus mitjans de subsistència per mitjà del salari, amaga la gratuïtat de la interdependència social i converteix el treball en una abstracció a la mida de diners; i el colonialisme, que distància les dones dels seus propis sabers situats, dels seus aprenentatges vernacles, de la materialitat de les seves vivències, per heterodesignar-les mitjançant retòriques abstractes, grans programes i normes imposades.

## Tomaso Montanari Il naufragio leadiristico della democrazia

Des de les pàgines de la revista *MicroMega* l'autor denuncia el culte a l'home fort en qui delegar decisions i fins i tot pensaments que ha transformat la nostra democràcia en una dictadura de minories convertides artificialment en majories parlamentàries gràcies a les lleis electorals majoritàries. Dins d'aquests context considera que l'increment de l'abstenció electoral en gairebé tots els països és el resultat d'una desconfiança comprensible i ben fonamentada en la possibilitat real del parlaments de representar les lluites socials. A la vegada, però, sense representació i sense Parlament no hi ha llibertat: l'individu corre el perill de mantenir-se aïllat, les revoltes al carrer no tenen una direcció fixada i finalment es

produeix una renúncia radical a la dimensió política. Per tant, alliberar-se de la necessitat i de la ignorància són les condicions prèvies per a una veritable llibertat política en què sigui possible criticar i derrotar el poder de l'oligarquia al servei del mercat i reconstruir una representació popular i un autèntic autogovern. Conclou dient que tenim moltes coses per les quals val la pena lluitar: una democràcia autèntica, uns parlaments autèntics i una llibertat plena.

### Jill Lepore The Last Time Democracy Almost Died

Aquest llarg assaig periodístic publicat a *The New Yorker* ressenya la dècada dels anys trenta del segle passat que, a parer de l'autora, és l'última vegada que la democràcia va està a punt de morir gairebé a tot el món. Al 1917 el president nord-americà Woodrow Wilson havia promès que la victòria en la Gran Guerra significaria que el món seria més segur per a la democràcia. L'arribada de la pau va donar peu a la creació d'una dotzena de nous estats als antics imperis rus, otomà i austríac, el nombre de països democràtics al món va augmentar i la propagació del model de govern liberal-democràtic semblava inevitable. Però això no va ser més que un somni: les joves democràcies van anar caient les unes darrere les altres: Hongria, Albània, Polònia, Lituània, Iugoslàvia. En els estats més antics, també, les masses desesperades van recórrer a l'autoritarisme i Benito Mussolini va marxar sobre Roma el 1922. Si es va trigar un segle i mig perquè els monarques europeus que governaven per dret diví i la força bruta fossin substituïts per les democràcies constitucionals i l'estat de dret, ara en canvi el feixisme i el comunisme van escombrar aquests governs en qüestió de mesos, fins i tot abans del crac de la borsa de 1929 i la misèria que va provocar. Al llarg de la dècada dels anys trenta Hitler va arribar al poder i els règims autoritaris es van multiplicar a Portugal, Uruguai, Espanya mentre el Japó atacava Xangai i Mussolini invadia Etiòpia declarant que “el segle actual és el segle de l'autoritat, de la dreta, un segle feixista”. Paral·lelament, la democràcia nord-americana també es va anar debilitant per la corrupció, el monopoli, l'apatia, la desigualtat, la violència política, la injustícia racial, l'atur i fins i tot, la fam. L'autora conclou que la lluita per a la democràcia és un combat de cada dia on la paradoxa rau en el fet que la millor manera de defensar-la és discutir-la i qüestionar-la amb vistes a millorar-la constantment.

### Kazu Haga Why we need to move closer to Martin Luther King's understanding of nonviolence

L'autor de l'article analitza el concepte i les implicacions de la no-violència enunciat en el seu darrer llibre *Healing Resistance: A Radically Different Response to Harm* (Parallax Press, 2020) i afirma que la no-violència no és només l'absència de violència sinó que també és una actitud contra la injustícia i el compromís per reparar els perjudicis i els danys causats. Basant-se en els ensenyaments de Martin Luther King assenyala que cal fer una distinció entre la no-violència ortografiada amb guionet i la no violència ortografia sense guionet. “No violència” és essencialment dues paraules: “sense” i “violència”. Quan s'escriu d'aquesta manera, només descriu l'absència de violència: sempre que “no sóc violent”, practico la no violència. Considera que la no violència no tracta de què no es pot fer. Es tracta del que cal

fer amb la violència i la injustícia que veiem en nosaltres mateixos, les nostres cases, els nostres barris i la societat en general. Es tracta de prendre una posició proactiva contra la violència i la injustícia. Per consegüent, la no violència tracta d'acció, no d'inacció.

### David Olusoga As the world loses faith in democracy, leaders of vision are desperately needed

Un informe del *Centre for the Future of Democracy* de la Universitat de Cambridge revela que a tot el món la democràcia es troba en un estat de creixent debilitat. Els autors de l'informe qualifiquen la situació en termes de recessió democràtica global, el punt d'inflexió de la qual situen al voltant del 2005 i comporta que ara s'hagi assolit el màxim nivell de descontentament democràtic mai registrat. Més greu encara, no és que els ciutadans estiguin cada vegada més insatisfets amb els seus líders polítics, sinó que també ho estan amb els sistemes democràtics en si mateixos. L'autor de l'article subratlla que quan els governs democràtics liberals rebutgen o són incapaços de produir canvis efectius, els electors busquen partits populistes i líders carismàtics que prometen canviar les regles i generar una transformació real. Així, per exemple, considera que un personatge com Donald Trump no ha provocat la crisi de la democràcia als Estats Units, sinó que se n'ha aprofitat per aconseguir el poder. Un cop instal·lats, ell i altres populistes han descobert que el seu marge de maniobra s'amplia gràcies al desencant ciutadà que els ha portat al poder. En aquest context, la deslegitimització dels sistemes democràtics es veu facilitat per la desaparició de normes democràtiques i l'abús d'institucions com el poder judicial i la premsa. Finalment, alerta que als anys vint i trenta, el fracàs dels governs democràtics per fer front al patiment causat per la crisi financera de 1929 va fer que, fins i tot abans no arribessin els sistemes totalitaris, milions de ciutadans ja havien perdut la fe en la democràcia. En darrer terme, la història suggereix que els ciutadans desil·lusionats no surten fàcilment als carrers ni fan barricades per defensar un sistema que no els ha sabut defensar.

## Economia, benestar i igualtat

### Jonathan Rothwell The Left and Right Are Wrong About Inequality

Durant l'última dècada, el populisme de dretes i d'esquerres ha guanyat terreny als Estats Units i també a moltes altres democràcies avançades de països rics. D'una banda, el populisme de dretes ha adoptat diverses formes i estratègies: les agendes pro-tarifàries i anti-immigració del president dels Estats Units, Donald Trump, l'anticorporativisme tal com va manifestar l'ex conseller presidencial i cofundador de Breitbart, Steve Bannon, i un major escepticisme cap als mercats. Mentrestant, a l'esquerra, dos dels principals candidats demòcrates a les eleccions presidencials del 2020, Bernie Sanders i Elizabeth Warren debaten habitualment els seus plans per reduir el poder de les corporacions nord-americanes. D'acord amb l'anàlisi que en fa l'autor al seu llibre *A Republic of Equals: A Manifesto for a Just Society* (Princeton University Press, 2019) la desigualtat no és

inherentment dolenta. Però esdevé un problema polític quan és injusta. La desigualtat injusta es produeix quan les persones riques guanyen molt més del que aporten al conjunt de la societat. No obstant això, els diagnòstics que ofereixen els populistes de dreta i esquerra es basen, al seu parer, en una comprensió errònia i deficient de les raons que causen la desigualtat, d'aquí que les fórmules que proposen per posar-hi remei no aconseguirien reduir-la de manera significativa. Des del seu punt de vista, una societat justa probablement encara mantindria uns nivells moderats de disparitat de renda, però per aconseguir-ho, els polítics hauran d'anar més enllà de l'interès que dediquen a les corporacions i a la globalització. La reducció de la desigualtat extrema requeriria igualar el poder polític, és a dir proporcionar no només drets de vot i accés als serveis públics, sinó també accés als mercats d'habitatges, serveis financers i professionals. Això funcionaria com una poderosa força descentralitzada per frenar la desigualtat. Si això no es produeix, la injustícia de l'economia continuarà perjudicant la salut financera i política dels països i seguirà el debat estèril entre populistes i anti-populistes, amb els dos grups discutint i polemitzant sobre solucions equivocades.

## Joseph Stiglitz Trump es el reaganismo con esteroides

Amb motiu de la publicació del seu darrer llibre *El poder, el poble i els beneficis: Capitalisme progressista a l'era del descontentament* (Llibres a l'Abast, 2020) Josep Stieglitz afirma en aquesta entrevista que estem vivint una triple crisi -del capitalisme, del clima i dels valors- i ho atribueix a la confiança il·limitada en els mercats vehiculada pel neoliberalisme des de l'era Reagan que, des del seu punt de vista, ha estat un fracàs en totes les dimensions ja que el creixement ha estat molt més lent que en les èpoques anteriors a les polítiques de Reagan i Thatcher i que el creixement només ha beneficiat als més rics. Finalment, la crisi de l'any 2008 va mostrar la gran inestabilitat del sistema. Argumenta que per solucionar aquesta triple crisi cal tornar a un capitalisme que garanteixi una prosperitat compartida en què la política controli l'economia i s'assumeixi que l'educació i, per extensió, la creativitat i la productivitat dels ciutadans són la base de la riquesa d'un país. També apunta que es necessiten millors regulacions per protegir el medi ambient i protegir-nos contra l'explotació, contra el poder del mercat en tot un seguit d'àrees on no funciona. Després, també reclama més inversió pública en educació, infraestructures i tecnologia. En definitiva, cal canviar les regles de l'economia, que ara soscauen els drets dels treballadors, incrementen el poder de les corporacions, permeten una pol·lució excessiva i als directius extreure molts diners de les empreses. Conclou afirmant que ara molts economistes joves estan convençuts que el camí va ser equivocad, que hi va haver massa confiança en els mercats, més basada en la ideologia que no pas en la ciència econòmica, i que per això exploren noves vies, com per exemple l'economia del comportament.

## Andrew Hill Pressure rises for action on responsible capitalism

Si el 2019 va ser l'any on al Fòrum Econòmic de Davos es va parlar de capitalisme corporatiu responsable, el 2020 havia de ser una oportunitat de passar a concretar les accions necessàries per dur-ho a terme segons aquells que volen que les empreses vagin més enllà

del seu simple interès per als seus accionistes. Però, segons considera l'autor, la reunió de finals de gener no va fer més que escampar sospites sobre el cinisme latent a aquestes declaracions de bones intencions. Així, per exemple, ho apunta Marga Roek en el seu llibre *The Trillion Dollar Shift* (Routledge, 2018) on adverteix que, mentre que si bé aquest tipus de declaracions són útils per impulsar els debats acaben per no tenir cap efecte degut a l'escassa ambició dels objectius i a la vaguetat en l'exposició de recursos que hi serien destinats.

### Gerhard Bosch World Economic Forum: towards sustainability with neoliberal recipes?

El Fòrum Econòmic Mundial que es va reunir a finals de gener a Davos ha incrementat els seus estàndards morals al llarg dels últims anys. Així, el nou Manifest de Davos afirma que les empreses haurien de pagar la seva quota justa d'impostos, mostrar tolerància zero cap a la corrupció, defensar els drets humans a les seves cadenes de subministrament globals i defensar un terreny de joc competitiu. Al mateix temps, subratlla que la desigualtat no té perquè ser una conseqüència fatídica de la globalització i de les noves tecnologies, sinó que es pot combatre des de l'acció política i que en aquest sentit els països escandinaus poden servir de model, ja que no només estan entre les economies més avançades tecnològicament, innovadores i dinàmiques del món, sinó que també proporcionen millors condicions de vida i una millor protecció social als seus ciutadans, i tenen unes societats més cohesionades i més sostenibles.

### Manuel Garí Sombras en Davos y Davos en sombras

L'article ressenya que aquest any el Fòrum Econòmic Mundial de Davos ha centrat la seva atenció en el tema de la responsabilitat social (i ara també ambiental) de les empreses i de les diferents variants de la responsabilitat corporativa. El Manifest de Davos 2020, titulat *El propòsit universal de les empreses en la Quarta Revolució Industrial*, és al seu parer un reguitzell de consells morals i de bones pràctiques empresarials sense cap reflexió sobre les causes dels problemes socials i ambientals que assenyala. El seu propòsit és impulsar la regeneració moral del capitalisme perquè reassumeixi una ètica que idealment formava part de la quintaessència de sistema i que en algun moment va perdre. En darrer terme, el propòsit del capitalisme és impulsar la seva regeneració de la mà d'un canvi cap a l'ètica (i l'estètica) sense qüestionar, però, les bases que el sustenten. Davant d'aquest maquillatge de façana, l'autor assenyala que és necessari trencar el conjur paralitzant del capitalisme per poder formular les hipòtesis i un projecte estratègic antagònic al credo neoliberal. A partir d'aquí es poden formular propostes realistes, encara que difícils d'assolir: propietat social i pública dels mitjans de producció, de les finances, del crèdit i del diner; planificació democràtica com a forma de generar la voluntat de la majoria social i de satisfer les seves necessitats respectant els límits de la biosfera; i posar la vida al centre de l'economia i la política. En definitiva, solucionar els problemes implica desmantellar, i no simplement regular, l'actual règim social.

## Sostenibilitat i canvi climàtic

### Adam Tooze How Climate Change Has Supercharged the Left

L'autor suggereix que l'escalfament global podria portar els socialistes a un poder sense precedents i al mateix temps revelar les contradiccions més profundes que existeixen al si del moviment. Considera que l'emergència climàtica està mobilitzant els moviments polítics alternatius a tot el món i que el nou radicalisme ambiental dinamitza les polítiques d'esquerres, sobretot des de que les ales esquerres del Partit Demòcrata als Estats Units i del Partit Laborista del Regne Unit s'han compromès amb els programes coneguts com a *Green New Deal*. En aquest sentit, la sobtada mobilització de les esquerres, amb les seves exigències d'inversions públiques a gran escala en l'economia verda, la prohibició de les indústries generadores de quantitats elevades d'emissions de carboni i la nacionalització d'interessos energètics privats, és una resposta radical a la que és innegablement una situació dramàtica. L'assumpció per part de l'esquerra dels postulats ecologistes no és accidental: s'ha vist impulsada per la radicalització de les protestes anticapitalistes arran de la crisi financera del 2008. Al mateix temps l'emergència climàtica comporta que ara calguin mesures dràstiques. Encara que no pretenguem una transformació social radical, encara que no busquem res més que preservar l'status quo, el moviment ecologista defensa ara de manera persuasiva que hem d'anar més enllà de la nostra caixa d'eines habitual. El socialisme es va definir al segle XIX pels seus esforços per domesticar i superar el capitalisme. Al segle XX, es va centrar en evitar la guerra total, en la lluita per la descolonització, l'antiracisme i pels drets de les dones. Al segle XXI, si el socialisme té un futur als Estats Units i a Europa, es definirà en relació a aquests dos reptes bessons: la lluita per mitigar i adaptar-se al canvi climàtic, i l'ajustament a la nova posició d'Occident en un món multipolar.

### Josep Ramoneda Lliçons del 'Glòria'

Després de les pèrdues en vides humanes i de les greus destrosses materials que ha deixat la tempesta Glòria a Catalunya, Ramoneda assenyala que el temporal ens adverteix que el canvi climàtic no és cap broma. La natura sembla decidida a desmentir els qui s'emparen en el seu poder per, al servei d'interessos ben coneguts, negar l'evidència. I tot i que és cert que la multiplicació dels seus missatges mentiders acaba fent forat i hi ha una certa resistència de la ciutadania als canvis en l'estil de vida que exigiria una actuació conseqüent al seu favor, el negacionisme té el futur costa amunt. La natura avisa: vosaltres sereu els perdedors, perquè la Terra seguirà el seu camí. Però Ramoneda també denuncia que a hores d'ara ja no n'hi ha prou amb l'acompanyament en la tragèdia. Les negligències es paguen i tenen responsables. La natura juga a amagar-se i no tot és previsible. Però s'ha guanyat molt en capacitat per anticipar els seus moviments. Ja només queda una coartada per als negligents: el catastrofisme.

## Chuck Thompson Why Tourism Should Die—and Why It Won't

L'autor publica a *The New Republic* un article sobre les repercussions del turisme sobre el clima on afirma que el concepte de "viatge sostenible" és un oxímoron ja que un estudi publicat el 2018 a la revista *Nature Climate Change* revela que el turisme sol és responsable del 8 per cent de les emissions mundials de gasos d'efecte hivernacle. Considera per tant com una tasca impossible intentar conciliar el turisme amb un autèntic desig de neutralitzar el seu impacte sobre el canvi climàtic ja que es tracta de conceptes són incompatibles. Així, per exemple, els viatges internacionals han augmentat fins arribar a un rècord de 1.400 milions l'any passat i es preveu un augment de 3 o 4 per cent en els propers anys. Els viatges i el turisme constitueixen una de les indústries més potents del món i segons l'*Atles Mundial*, els turistes representen el 60 per cent de tots els viatges aeris. Per consegüent, l'única manera real de mitigar l'impacte del turisme sobre el canvi climàtic seria que la humanitat deixés de viatjar però Thompson és conscient que això també és inimaginable.

## Alicia González Von der Leyen defiende su Plan Verde como modelo de crecimiento para Europa

La presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, ha defensat a Davos el seu Pla Verd per convertir una Europa en una economia neutra en emissions de carboni l'any 2050 i ha subratllat que el Pla és la nova estratègia de creixement europea. Això no obstant, també ha defensat un escenari equilibrat a nivell global per assegurar que queden protegits els interessos de les empreses i dels treballadors, ja que considera que no té sentit reduir les emissions de CO<sub>2</sub> a casa si s'augmenten les importacions d'emissions a l'exterior. No és només una qüestió mediambiental, sinó també de justícia. També ha defensat l'aplicació d'un mecanisme, un impost, d'ajust d'emissions a la frontera per als productes procedents de països altament contaminants, una decisió que pot obrir noves tensions comercials amb els EUA o la Xina. Al mateix temps, von der Leyen també ha intentat calmar els ànims de la indústria europea, que en molts casos tem que l'objectiu de reducció d'emissions provoqui una pèrdua de competitivitat de les seves empreses.

## George Monbiot Our endangered climate has a new foe: target culture

Per a l'autor fixar objectius per a l'acció contra l'emergència climàtica pot semblar un mètode adequat però en realitat impedeix el progrés i considera que existeix un enfocament diferent: la maximització de recursos. Afirma que els signes d'una catàstrofe imminent ja són aquí i per això diversos governs i parlaments han declarat una emergència climàtica. Però al seu parer cap d'ells no actua com si l'amenaça fos real sinó que operen dins dels esquemes del vell món com si es tractés de planificar les accions que caldrà dur a terme en previsió d'un desastre que encara ha arribar. Vist això, argumenta que la mateixa idea de fixar objectius en cas d'emergència és errònia. Posa com a exemple el cas dels bombers que quan arriben a un edifici en flames no es fixen com a objectiu rescatar tres de cada cinc

habitants. Busquen, tot sabent que potser no ho aconseguiran, rescatar el màxim de persones possibles. Per consegüent, l'autor considera que en cas d'emergència climàtica, el nostre objectiu ha de ser maximitzar tant la reducció d'emissions com la reducció de diòxid de carboni que hi ha a l'atmosfera perquè tots coneixem l'absurda que pot arribar a ser la cultura dels objectius mitjançant la qual en molts llocs de treball, el compliment d'objectius es converteix en una tasca per si mateixa. Per tant, conclou dient que la resposta adequada a l'emergència climàtica consisteix en el deure legal de maximitzar les accions a favor del clima.

## Innovació, ciència i tecnologia

### Daniel Innerarity El factor humano en la IA

El filòsof, assagista i catedràtic de la Universitat del País Basc, Daniel Innerarity, analitza les relacions entre la Intel·ligència Artificial i el factor humà i destaca que el nou paisatge tecnopolític és molt important per a les persones i al mateix temps està despoblat d'humans, ple de llocs i procediments als quals li està prohibit el pas i la presència. Sense que això tingui una connotació necessàriament negativa, afegeix que es tracta d'un món deshumanitzat, com posa de manifest el fet que les arquitectures més significatives del planeta no contenen persones (portes automatitzades, camps agrícoles robotitzats, xarxes de comunicació autònomes...). Innerarity conclou afirmant que la qüestió inquietant és saber fins a quin punt els beneficis de l'automatització ens permeten considerar que els sistemes intel·ligents segueixen tenint algun tipus de relació amb la lògica de la decisió humana. En definitiva, com prendre les millors decisions i assegurar-nos que no són les nostres últimes decisions com a éssers humans?

### Tyson Barker Europe Can't Win the Tech War It Just Started

En la carrera geopolítica per al domini de la Intel·ligència Artificial, els Estats Units i la Xina lluiten per l'or i la plata, deixant a la resta de països les engrunes. Però la Unió Europea veu les coses d'una altra manera i tant en l'àmbit de la IA com en altres àrees tecnològiques estratègiques, la nova presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, vol lluitar pel primer lloc. Ara bé, segons l'autor la sobirania digital anhelada per Europa es basa en quatre supòsits erronis. En primer lloc, creure que la innovació tecnològica es pot impulsar per mitjà d'una inversió estatal bruta. La teoria d'Europa segons la qual el lideratge dels EUA en àrees com la IA és un complot centrat a Washington i basat en el Pentàgon és un mite. La veritat és que els Estats Units no tenen una política industrial en matèria tecnològica, almenys no en el sentit europeu. El segon supòsit erroni és que Europa es veu falsament atrapada enmig d'una rivalitat cada cop més exacerbada entre els Estats Units i la Xina. Si bé el conflicte geoeconòmic EUA-Xina és real, Barker considera que el conflicte entorn de la tecnologia es basa principalment en els valors. L'objectiu final d'Europa hauria de ser una intensa campanya per integrar la dignitat humana, la privacitat, la democràcia, la competència, l'equitat, la transparència i l'estat de dret en les regles globals que regulen les tecnologies emergents. En tercer lloc assenyala que alguns països europeus creuen que la UE



ha de desenvolupar els seus propis centres tecnològics a l'estil de Silicon Valley centrats en àrees en què té poca força, com la IA i el núvol, quan de fet els punts forts d'Europa radiquen en àmbits en què l'enginyeria conflueix amb les tecnologies de la informació: robòtica, Internet industrial, electrodomèstics i Internet de les coses. Finalment, la UE segueix una política industrial tecnològica sota el rètol estratègicament –i moralment– ambigu de “sobirania digital” quan de fet els defensors del concepte alternen entre dues definicions de la sobirania. Una es basa en l'autonomia humana — cada individu, el ciutadà ha de ser propietari de les seves dades, interaccions amb la IA, etc. mentre que l'altra és una concepció més westfaliana de la sobirania: cada estat ha de tenir el monopoli de poder dins de les seves fronteres.

### The Economist The world is better prepared than ever to stop the Wuhan coronavirus

L'alarma causada per l'aparició d'un nou coronavirus a la Xina és l'objecte d'aquest article publicat a *The Economist*. Malgrat la gravetat de la situació, que ha comportat la posada en quarantena de la ciutat de Wuhan i les zones veïnes (poblades per uns 20 milions de persones), l'article considera que ara el món està molt millor preparat per fer-hi front que quan es va donar l'epidèmia de SARS (síndrome respiratòria aguda greu) l'any 2002. En efecte, ara els científics xinesos han aïllat ràpidament el patogen i han compartit les seves característiques genòmiques amb els seus col·legues d'arreu, la qual cosa pot ajudar els científics a detectar nous casos ràpidament, tant a la Xina com a l'estranger. Tot i això, queden dos grans interrogants per resoldre: saber amb quina facilitat el virus es pot transmetre de persona a persona, i quin és el seu grau de perillositat

### Kevin Lozano A Witness to the Rise of Big Data

L'article ressenya el llibre d'Anna Wiener *Uncanny Valley: A Memoir* (MCD, 2020) on relata la seva experiència de 5 anys a Silicon Valley en una empresa d'anàlisi de dades com a empleada primerenca i on exposa les disfuncions i les desigualtats de la cultura tecnològica. L'autor assenyala que al centre del relat de Wiener hi ha la història d'una generació que viu en una bombolla artificial i ha aconseguit persuadir la resta del món de rendir-se al fetix del poder profètic de les dades i de bescanviar privacitat per optimització. Així mateix, Wiener també aprofita la seva experiència des de dins per alertar sobre les perilloses cultures laborals que estan creant les empreses tecnològiques per denunciar la prepotència, el classisme i la misogínia de la cultura empresarial que impera a Silicon Valley.